

No. 4, 2010 (Desember)

Innhold:

Nordiske avisers digitale framtid: Vil leserne og annonsørene være med på ferden?

Nordisk mediepolitikk

Nordiske public service-foretaks framtid debatteres

Fellesnordisk kulturkanal kan bli realisert

Nordisk råds filmpris 2010

Trykte medier

Dyre bøker – færre kjøpere [Danmark]

Bevilgningene til litteraturstøtte uendret i 2011 [Danmark]

Audiovisuelle medier

Ny dansk filmavtale [Danmark]

25 prosent markedsandel for finske filmer [Finland]

Centret för medieföstran och bildprogram opprettes [Finland]

Avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 A/S [Norge]

Forslag om større uavhengighet for Medietilsynet [Norge]

Kinobesøket falt kraftig i september [Sverige]

Kommersiell digital radio får frekvenser [Sverige]

Ny mediemyndighet; Statens medieråd [Sverige]

Informasjonssamfunnet

Kulturinstitusjoner deler viten om bevaring av digitale data [Danmark]

Framtidens mediestøtte skal utredes [Danmark]

Informasjonssamfunnets utvikling skal øke produktiviteten [Finland]

Satsing på Norsk nettleksikon [Norge]

EUs datalagringsdirektiv innføres [Sverige]

Ytringsfrihet og opphavsrett

Ulovlig fildeling skal minskes [Finland]

Svea hovrätt har avsagt dom i Pirate Bay-saken [Sverige]

Gjenbruk av radio- og TV-foretakenes produksjoner [Sverige]

Nordiske avisers digitale framtid: Vil leserne og annonsørene være med på ferden?

Hvem vil betale for å lese digitalt distribuerte nyheter – og følger annonsørene med på den digitale ferden? Svarene er viktige for de nordiske avisenes økonomiske framtid.

Jyllands-Posten på iPad! Expressen på iPad! Dagens Næringsliv på iPad! Nesten daglig denne høsten er det kommet meldinger om nordiske avisers satsing på Apples lesebrett iPad. På den internasjonale arenaen: Mediegiganten Rupert Murdoch's News Corp. vil snart etablere en ny dagsavis bare publisert på iPad – Apple har bistått i utviklingsfasen, [ifølge AFP](#).

I dag produserer alle de store nordiske avisene egne e-aviser – mer eller mindre identiske med papiravisen – som kan kjøpes enkeltvis eller i eget abonnement – eller anses som en ekstratjeneste for papiravisabonnentene. De kan leses på nett eller lastes ned som pdf-dokument. Mobiltelefonbrukere kan abonnere på løpende nyhetstjenester. Det nye denne høsten er lesebrettdistribuerte avisutgaver.

Teknologiske, økonomiske, politiske og juridiske utfordringer

I denne artikkelen settes søkelyset på dagsavisene og deres digitale framtid. Nærmere bestemt iPad-satsingene, som nevnt ovenfor. Her brukes betegnelsen "lesebrett" som synonym for "tablet/tab"; det vil si iPad eller andre lignende, nettilknyttede lesebrett. Amazons lesebrett Kindle for elektronisk blekk (svart/hvitt) er ikke aktuelt for det nordiske avismarkedet nå. En rekke magasinutgivere, nordiske som internasjonale, satser også på iPad-distribusjon. E-bøkene er i en interessant, men tidlig fase i Norden.

Digitaliseringen innebærer ikke bare teknologiske og økonomiske utfordringer for avisutgiverne, men også politiske og juridiske. I siste kategori kommer utfordringene som ulovlig fildeling sannsynligvis vil innebære for avisutgiverne – slik musikk- og filmbransjen er blitt rammet. Her kan det bare skrapes i overflaten på noen av områdene som er nevnt ovenfor.

Langvarig nedgang i avislesningen i Norden

Distribusjons-, papir- og trykkekostnader utgjør en stor del av totalutgiftene for en papiravis. Frafall av avisgjøpere og annonsører har presset avisenes økonomi. Dette gjør det fristende for utgiverne å tenke seg en digital og papirløs framtid.

Mens 81 prosent av den norske befolkningen mellom 9 og 79 år leste en papiravis daglig i 1999, var tallet sunket til 65 prosent i 2009, ifølge statistikk [fra Nordicom](#). De svenske tallene; 82 prosent i 1999 og 71 prosent i 2009. Tilsvarende tall for Danmark (over 12 år) er 75 og 67 prosent, og Finland: 86 prosent (2000) mot 76 i 2009.

Én tendens blir tydelig om man, som Nordicom har gjort, sammenligner avislesning både av papiraviser og nettaviser i perioden 1999-2009 – her foreligger det tall bare for Norge og Sverige. Det norske utgangspunktet var at 81 prosent av befolkningen mellom 9 og 79 år leste en avis daglig i 1999. I 2009 var tallet 78 prosent, 13 prosent høyere enn om spørsmålet bare gjaldt lesning av papiravis. I Sverige var utgangspunktet 82 prosent i 1999, og 77 prosent i 2009, 6 prosent høyere enn når spørsmålet bare gjaldt papiravislesning.

Lars-Åke Engblom, professor i media och kommunikation ved Jönköpings Universitet, skriver i en [kronikk i Medievärlden](#) om den spesielle situasjonen i Island, der bare 30

prosent av innbyggerne nå er villig til å abonnere på en dagsavis. Dette står i sterk kontrast til situasjonen før finanskrisen, da islendingene kunne regnes til et av verdens mest avislesende folk.

Konseptet "avis" er i forandring

Betyr papiravisens eventuelle død snarlig suksess for lesebrettleverandørene og avisutgivere, som satser for fullt på digitalisering? Fullt så enkelt er det nok ikke. Papiravisens bortgang har vært spådd siden internett ble allment tilgjengelig for rundt 15 år siden. Nylig kunne den australske forskeren Ross Dawson [tidfeste](#) papiravisenes endelikt. Innen de nærmeste tiår blir papiravisene borte i Norden, om disse spådommene slår til.

Dawsons spådom er altfor pessimistisk, sier Schibsteds konsernsjef Rolv Erik Ryssdal [til Aftenposten](#). Han mener at lesning på papir gir andre "fordypningsmuligheter som folk ikke bruker på samme måte i digitale medier." Ryssdal peker også på samfunnsrollen Schibsted og andre tradisjonsrike mediekonserner har.

Avisenes samfunnsrolle burde ideelt sett ikke forandre seg med distribusjonsmetoden, men fragmentert lesning, som de digitale mediene innbyr til, kan få virkninger.

Medienes dagsordensetting er i ferd med å endres, særlig er dette tilfelle når det gjelder de elektroniske mediene. Også konseptet "avis" er i forandring. Utgis avisen digitalt, trenger de ansvarlige for produksjon og redigering ikke lenger å tenke strikt på de fysiske rammene; hvor mange sider skal vi trykke i dag og hvor mye vil det koste?

På lesersiden gir digitaliseringen også endringer: I en papiravis er det lettere for en leser, ved tilfeldig blading i avisen, å fange opp en "uønsket" nyhet, som ved nærmere ettertanke og lesning viser seg å være av interesse. Avisenes nettgaver har gjort det mulig for leserne i større grad å konsentrere seg om noen få nyhetsområder og helt unngå andre.

Kvalitetsjournalistikk vil fortsatt være etterspurt

I lesebrettverdenen vil det både være mulig å få en redigert utgave av dagens avis – ganske lik papiravisen – og spesialtilpassede og dynamiske utgaver. Sannsynligvis vil mange nettbrettabonnementer ønske redigerte versjoner, selv om det vil være mulig å velge egne veier under lesningen, i form av eksterne lenker til utdypende stoff.

Fortsatt er det behov for journalister og redaktører som gjør det de alltid har gjort; velger ut, forkaster, og gir et bidrag til å sette dagsordenen med saker som anses som viktige. Kvalitetsjournalistikk er fremdeles etterspurt.

Apple tar ledelsen – igjen

Det kan høsten 2010 se ut som det bare dreier seg om iPad-løsninger for aviser på nettbrett, både internasjonalt og i Norden. For Apple har igjen lykket med kunststykket å komme først, selv om iPad-lanseringen i Norden kommer nesten et år etter den internasjonale presentasjonen. I USA kom iPad på markedet i april 2010. Apple lanserte iPad offisielt i Norden 30. november 2010 og da fantes det allerede titusener av iPad i de nordiske landene.

Selskapets mange suksesser opp gjennom årene gir grunn til ettertanke: iPod er synonymt med mp3-spillere, og har gitt opphav til begrepet "podcasting". iPhone er innbegrepet av "smart" mobiltelefon og har en trofast brukerskare. Andre elektronikkprodusenter kommer etter, men må finne seg i at deres produkter blir målt mot Apples.

Apple har omkring 95 prosent av det globale markedet for lesebrett; i tredje kvartal 2010 leverte Apple 4,2 millioner iPad av totalt 4,4 millioner solgte lesebrett (tab/tablets). Googles operativsystem Android har om lag to prosent markedsandel, ifølge en melding formidlet av den svenske [bransjeorganisasjonen TU](#). Dette forklarer avisenes iver etter å utvikle iPad-løsninger.

Lesebrettsalget vil øke med nesten 250 prosent i 2011, sammenlignet med 2010, skriver [strategyeve.com](#).

Dynamiske og interaktive lesebrettaviser

iPad og for eksempel Samsungs Galaxy Tab (for mobiltelefonsystemet Android) gir muligheter for dynamiske og interaktive avisutgaver.

Et eksempel på en iPad-satsing, slik Medievärlden rapporterer om i slutten av november 2010: De Bonnier-eide avisene Dagens Nyheter, Dagens Industri og Sydsvenskan har lansert lesebrettkonseptet News+, som innebærer et iPad-basert produkt med utvalgt materiale fra papiravisen og nettavisutgavene – og i tillegg bilder og videomateriale. Det er mulig å følge med kontinuerlig i oppdateringene av nyhetssakene. Det blir ulike priser for abonnenter/ikke-abbonnenter på papiravisene.

I tillegg til iPad-tilpasningen skal konseptet utvikles til å bli plattformuavhengig, "och snart kommer prenumeranterna också att kunna läsa sina News+tidningar på en vanlig dator," skriver [Medievärlden](#).

Det er ikke gratis for utgiverne å distribuere til Apples iPad; 30 prosent av salgsprisen skal Apple ha for å administrere avissalget. Amazon skal også ha 30 prosent av salgsprisen for å distribuere digitalt innhold via lesebrettet Kindle, men det er som allerede nevnt ikke aktuelt nå for nordisk avisdistribusjon.

Ifølge Dagens Næringsliv ønsker norske VG å utvikle og administrere sin egen betalingsløsning, og har en dialog med Apple om dette, skriver Kampanje. Kommunikasjonsrådgiver Lasse Gimnes roser VGs holdning, og mener [ifølge Kampanje](#) at mediebedriftene må tenke langsiktig og helhetlig for å kunne få utbytte av lesebrettsatsingene.

"Åtta franska nyhetstidningar och teleoperatören Orange utmanar Apple med en ny digital kiosk. Ambitionen är att bli lika enkel som Apples iTunes och Amazon," skriver resume.se.

Det dreier seg om avisene Le Figaro, Libération, Le Parisien, L'Équipe, Les Échos og magasinene L'Express, Le Nouvel Observateur og Le Point, som har dannet et konsortium kalt Economic Interest Group.

resume.se [skriver](#) at "EIG ska bygga en digital kiosk, e-Presse Premium, där tidningarna sätter sina egna priser och ha direkt relation med betalande läsare. – Vi vill skapa 'ett-klick-shopping' för media, (säger) Frédéric Filoux, vd för EIG."

Distributøren som sensurinstans?

De nordiske land befinner seg alle på eller nær toppen i den årlige oversikten over [pressefriheten i verden](#). De nordiske avisutgiverne står overfor et helt nytt fenomen når de ønsker å distribuere aviser via iPad: Apple skal godkjenne "appen" (i lesebrettverdenen trengs en "app" – application – for å laste ned innhold). I en artikkel i svenske [Dagens Nyheter](#)

pekes det på at "I flera länder är tidningsföretag nu upprörda över att applikationerna till Ipaden måste godkännas i förväg av Apple innan det når läsarna."

Denne kontrollen finner også de største danske mediehusene "foruroligende," skriver Politiken. Det gjelder i første rekke JP/Politikens Hus, som har lansert innhold fra Ekstra Bladet, der Apple fant at Ekstra Bladets lettkledte piker ikke var forenlig med Apples normer. Det prinsipielle spørsmålet medieforsker Peter Bro, senterleder for journalistutdanningen ved Syddansk Universitet, stiller i Politiken i denne forbindelse er om danske mediehus i iveren etter å tjene penger på nye digitale plattformer skyter seg selv i foten "ved at lade producenten Apple kontrollere indholdet og derved åbne for censur."

Man risikerer at "de publicistiske værdier bliver underlagt de kommercielle værdier fra en teknologifabrikant, der hører hjemme i et land med særlige normer for, hvad man må gøre. Hvad med næste gang, vi ser et læk af militæroplysninger fra USA – hvordan vil den amerikanske virksomhed forholde sig til det?," sier Peter Bro til [Politiken](#).

Utviklingsdirektør Søren Prien i Bonnier, Nordens største magasinutgiver, mener også at Apples kontroll av salget er problematisk: "Vi har ikke noget valg. Men jeg tror ikke, at Apple kommer til at sitte alene på markedet ret længe. Betingelserne skal nok flytte sig – tiden arbejder for os," sier Prien til Politiken.

I nyhetsbrevet [Dansk Presse](#) nr. 48-2010 listes en rekke danske aviser og magasiner opp som leverandører av iPad-utgaver: Politiken, Jyllands-Posten, Børsen, Berlingske Business, Bil Magasinet, Illustreret Videnskab.

Én "app" for alle formål

En iPad-entusiast, redaktør i den norske regionavisen Stavanger Aftenblad, Sven Egil Omdal, [skriver](#): "De som tror at leverandørene vil bli enige om en felles standard, kan jo ta en kikk i skuffen hvor de har laderne til mobiltelefonene." Omdal mener at lese Brettene (kalt leseplater av Omdal) sannsynligvis ikke vil bety så mye for avisenes økonomi som eierne håper: På den ene siden blir det ikke tilstrekkelig med lese Brett blant folk – selv om de selges i hundretusentall – og "samtidig blir det for mange utgaver av dem, og leserne kommer ikke til å bruke platene til å lese de ryddige og varierte pakkene som redaksjonene har hundre års erfaring i å lage. Avisene kan ikke satse på at Steve Jobs (Apples sjef, red. anm.) skal lede dem ut av fortapelsen. De må frelse seg selv, de som kan."

Én "app" for alle formål er målet til prosjektet Webinos, ledet av det tyske Fraunhofer Institute for Open Communication Systems (Fokus). Bak prosjektet står 10 millioner euro i forskningsmidler og 22 organisasjoner, blant dem Deutsche Telekom og Telecom Italia, Sony Ericsson og Samsung, og standardorganisasjoner som World Wide Web Consortium (W3C).

Problemet er den ekstreme plattformfragmenteringen, sier prosjektleder Stephan Steglich [ifølge BBC](#). BBC peker også på at troen på at det er mulig å skape en "enhetsapp" ikke deles av alle industriaktører.

"Finländska bok-, tidskrift- och tidningsutgivare har gått ihop i ett tvåårigt eReading Services-projekt. Målet med projektet är att skapa ett innehålls- och konsumentbaserat sätt att leverera avgiftsbelagt medieinnehåll via olika elektroniska läsplattor och tablets", [melder](#) finske Tidningarnas Förbund. Målet er at det skal finnes innhold som kan brukes i alle sammenhenger, og at forbrukerne skal kunne velge fritt.

EU-regulering av lesebrettdistribuering?

Nylig nektet Apple den danske utgiveren Mediaprovider å selge "Android Magasinet" gjennom Apples App Store, ifølge nyhetsbrevet [Dansk Presse](#) 48-2010. Den sosialdemokratiske ordføreren for forbrukersaker i det danske Folketinget, Benny Engelbrecht, etterlyser klare regler på dette området i en samtale med MediaWatch, referert i Dansk Presse.

"Desværre er det håbløst at indføre nationale regler – det er en kamp, som nødvendigvis må kæmpes i EU, hvor man for eksempel kunne forestille sig, at området blev reguleret i en kommende opdatering af forbrugerdirektivet eller teledirektivet," sier Benny Engelbrecht til MediaWatch/Dansk Presse. Apples holdning kaller han "rendyrket censur".

Generalsekretær Nils Øy i Norsk Redaktørforening sier til Medier i Norden at foreningen etter hvert vil se nærmere på metodene og vilkårene som Apple og eventuelt andre lesebrettdistributører bruker når de godkjenner avisenes lesebrettdistribusjon. Foreløpig er det for tidlig å uttale seg – fordi utviklingen ikke er kommet så langt at det er mange aktører som har konkrete erfaringer på dette området, understreker Øy.

Gratisprinsippet på internett fortsatt en hindring?

I internetts barndom ble gratisprinsippet dominerende; det som fantes på nett var av mange ansett som allemannseie – og det synet har festnet seg. Riktig nok har annonsørene i større eller mindre grad finansiert de nettbaserte utgavene av papiravisene, men avisbedriftene har slitt med å finne brukbare og lønnsomme ideer som kan få leserne til å betale for digitalt levert redaksjonelt innhold. På den annen side har nettstedet med internettbaserte småannonser, som Schibsteds finn.no og blocket.se, gitt mediebedriftene store inntekter.

Spørsmålene mange avisutgivere stiller seg i disse dager: Er lesebrett løsningen for dagsavisene – vil lesebrettbrukerne bli mange nok – og vil de betale for å lese aviser på brettene sine?

Ja, er svaret fra 80 prosent av deltakerne i et norsk lesebrettprosjekt: Vi vil betale for aviser distribuert til lesebrett – og fordelene ved å bruke lesebrett oppveier ulempene. De 230 deltakerne i Mediebedriftenes Landsforenings [prosjekt](#) er nok ikke representative for avislesere flest. Men svarene gir en indikasjon på at en ressurssterk teknologiavangarde som forstår at journalistikk koster, vil bruke penger på de nye løsningene, framholder prosjektets leder, Espen Reiss Mathiesen ved Universitetet i Stavanger overfor Medier i Norden.

Trendsetterne trengs for vellykket digitalisering

Disse – foreløpig få – trendsetterne kan på lengre sikt bety vel så mye for avisenes økonomi som de mange som ikke kan tenke seg annet enn å få papiravisen levert i postkassen. Annonsørene kan sikte seg inn på en målgruppe med solid økonomi – noe som også kan bety bedre annonsepriser. Bedrifter kan få tilbud om å kjøpe eksempelvis spesielt produsert økonomistoff fra avisene, levert på de ansattes lesebrett. Dermed kan avisene i større grad komme til å bli informasjonsleverandører for spesielle interesser enn i dag, hvor omnibusavisene fortsatt er mest framtrepende.

Ikke alle medieaktører og -observatører er overbevist om at det er klokt av mediehusene å legge så mye ressurser i den tekniske utviklingen som det gjøres i dag.

"Jeg tror det er naivt å tro at det skal kompensere for opplagsnedgangen. Det er først og fremst en ny måte å formidle VGs innhold på," sier Espen Olsen Langfeldt, prosjektleder for VGs nettbrettsatsing til [nrk.no](#) som en kommentar til lanseringen av VGs iPad-løsning.

Langsiktige virkninger av digitaliseringen

Papiravisenes overgang til digital distribusjon er ett trekk i utviklingen. Et annet er nyetablering av aviser bare beregnet på nettdistribusjon, etter hvert også til lesebrett. Internett-aviser er ingen ny trend, men de web-baserte avisene har stort sett bare kunnet støtte seg til annonsørinntekter.

Vil vi se mange nordiske nyetablerte aviser, som bare distribueres digitalt, via lesebrett? Kan disse søke om pressestøtte eller annen offentlig støtte i de nordiske land der dette er aktuelt? Og, ikke minst, vil pressestøtten bli lagt om når de papirbaserte avisene etter hvert blir digitalt distribuert? Det siste perspektiver er sannsynligvis svært langsiktig.

Pressestøtteordningene bør bli lagt om slik at det journalistiske arbeidet støttes, mens den fysiske produksjonen og distribusjonen mottar mindre støtte enn i dag, mener for eksempel [lederskribenten](#) i det norske Morgenbladet. Skjer dette, vil det kunne framskynde digitaliseringsprosessen i distribusjonsleddet.

Både i Norge og Danmark er det utredninger i gang som kan få konsekvenser for støtten til papiravisene – og nettbaserte aviser.

Den norske [mediestøtteutredningen](#) ble lagt fram i desember 2010. "Utvalget er delt i spørsmålet om nullsatsen på papiraviser bør videreføres, eller om det bør innføres merverdiavgift på papiraviser og en ny støtteordning basert på redaksjonelle kostnader," heter det i sammendraget. Ett alternativ er å modernisere mediestøtteordningene "slik at de støtter mediemangfold og kvalitet uavhengig av formidlingsteknologi." Det andre er omfordelingsalternativet; "omlegging av mediestøtteordningene skal gi rom for nye, plattformnøytrale virkemidler med uendret total ressursbruk."

I Danmark ble det lagt fram en omfattende medieutredning i 2009, og et [utvalg er nå nedsatt](#) som senest 1. oktober 2011 skal legge fram et forslag for regjeringen om hvordan dansk mediestøtte bør utformes.

Medienotiser:

Nordisk mediepolitikk

Nordiske public service-foretaks framtid debatteres

[Nordisk mediepolitikk]

Public service-foretakenes plass i det nye medielandskapet var i søkelyset da det [nest siste](#) i en serie seminarer om viktige spørsmål for public services framtid i Norden nylig ble arrangert i Finlandsinstituttet i Stockholm. Bak initiativet står de nordiske kultursentrene Hanaholmen i Finland, Voksenåsen i Oslo og Schaeffergården i København.

Deltakerne i seminaret var sentrale ledere både i public service-foretakene og kommersielle medieselskaper og et panel med nordiske ungdomspolitikere. Seminaret ble arrangert av Norden i Fokus i samarbeid med Nordicom – Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning, Sim(o) – Institutet för mediestudier, Finlandsinstituttet og Föreningen Norden.

Kilde: Nordisk råd/Nordisk ministerråd (3. desember 2010)

Fellesnordisk kulturkanal kan bli realisert

[Nordisk mediepolitikk]

Om tre-fire år kan TV-seere i hele Norden få tilgang til en helt ny fellesnordisk kulturkanal, foreløpig kalt "Arte Norden" etter det fransk-tyske forbildet.

Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalg ba under Nordisk råds sesjon i november de nordiske kulturministrene om å arbeide videre med ideen, framgår det av [en melding](#) fra Nordisk råd/Nordisk ministerråd.

Olemic Thommessen, norsk medlem av Nordisk råds kultur- og utdanningsutvalg, peker på at den nye kanalen kan skape et helt nytt felles offentlig rom i Norden, som kan styrke det nordiske samarbeidet.

Kultur- og utdanningsutvalget ønsker en bredere formidling av de nordiske lands smale kulturstoff og heving av kvalitetsnivået på programmene. Utvalget hadde bedt en ekspertgruppe om å redegjøre for behovet for kanalen, og av rapporten framgår det at en nordisk kulturkanal i samarbeid med fransk-tyske Arte, kan være et godt alternativ til den amerikanske dominansen på nordiske TV-kanaler i dag.

Kilde: Nordisk Råd/Nordisk Ministerråd (3. november 2010)

Nordisk råds filmpris 2010

[Nordisk mediepolitikk]

Teamet bak den danske filmen *Submarino*; filmregissøren Thomas Vinterberg, manusforfatteren Tobias Lindholm og filmprodusenten Morten Kaufmann ble tildelt Nordisk råds filmpris under Nordisk råds sesjon i Reykjavik i november.

I juryens begrunnelse heter det blant annet at "Submarino er et enkelt og samtidig komplekst kunstverk, med et sterkt manuskript og en stilsikker regi. En elegant, stram og velfungerende dramaturgi, nærvær i spillet og en intelligent bruk av lyd og lys bidrar til å skape dette innsiktsfulle bildet av menneskelivet."

Nordisk råd/Nordisk ministerråds nyhetstjeneste [skriver](#): "Submarino hadde kinopremiere i Danmark i mars og ble en av årets best anmeldte danske filmer. Filmen deltok i hovedkonkurransen ved Berlin-festivalen i år, og er vist på festivaler i både London, São Paulo og Los Angeles. Den vant kritikerprisen 2010 ved Den norske filmfestivalen i Haugesund og hovedprisen ved Film by Sea 2010 i Nederland. I desember kjemper filmen om å bli nominert til den europeiske EFA-prisen, og den var som én av tre filmer nominert til å bli dansk kandidat i kappløpet om en Oscar for beste fremmedspråklige film."

Kilde: Nordisk råd/Nordisk ministerråd (20. oktober 2010)

Trykte medier

Dyre bøker – færre kjøpere

[Trykte medier] [Danmark]

Danske bøker er for dyre, mener drøyt 1.000 deltakere i alderen 18-74 år i YouGov Zaperas' Danmarkspanel. En undersøkelse gjennomført i perioden 5.-7. november 2010 viser at nesten to tredjedeler av deltakerne i løpet av det siste året har unnlatt å kjøpe en bok de gjerne ville ha, fordi prisen er for høy, mens halvparten mente at de danske bokprisene generelt sett er for høye, [skriver](#) MetroXpress.

"Sandheden er, at økonomien i branchen er presset. Fortjenesten er lille, og der skal ikke meget nedgang i salget til, før det kan mærkes," sier Olaf Winsløw, direktør i Boghandlerforeningen til MetroXpress.

Forsker i forbrukeradferd ved Syddansk Universitet, Jeppe Trolle Linnet, sier til MetroXpress at folk har vent seg til at "de kan hente alverdens underholdning på nettet legalt eller illegalt uten at betale for det. Så virker romaner i 300-400 kroners klassen ret dyrt."

I tredje kvartal 2010 falt bokomsetningen i Danmark med 4,4 prosent i forhold til samme periode i 2010, ifølge bokbransjens Bogbarometret. Stigningen i salget i årets første kvartal, 5,3 prosent, skyldes nesten bare salg fra supermarkeder og kiosker, hvor bøkene er billigere enn i bokhandlene.

Den samlede stigningen i dansk bokomsetning var 1,3 prosent for de tre første kvartalene i 2010, sammenlignet med samme periode i fjoråret. Elektroniske utgivelser har derimot en stigning i omsetningen på 34,7 prosent i tredje kvartal, "dog på et lille niveau. Det er især lydbøker, der bidrager til stigningen, da e-bogsmarkedet fortsatt er i sin spæde start på det danske marked," heter det i [Bogbarometret](#) for 3. kvartal 2010.

Kilde: MetroXpress/Bogbarometret (15. november 2010)

Bevilgningene til litteraturstøtte uendret i 2011

[Trykte medier] [Danmark]

16,4 millioner DKK skal gå inn som en fast, ikke-tidsbegrenset bevilgning til litteraturformål over statsbudsjettet, framgår det av en [pressemelding](#) fra Kulturministeriet.

Høsten 2010 så det lenge ut til at regjeringen ikke ville videreføre ekstrabevilgninger på 5,5 millioner kroner til biblioteksavgiften og 10,9 millioner kroner til annen litteraturstøtte (litteraturpuljen).

Kulturminister Per Stig Møller sier at han "lægger stor vekt på, at biblioteksavgiftsordningen og støtten til litteraturen ligger på et stabilt højt niveau. (...) Litteraturen er en vigtig del af det danske kulturliv, og det ligger mig meget på sinde, at støtten fastholdes, så vi også i fremtiden vil kunne nyde godt af berigende og bevægende dansk litteratur."

Kilde: Kulturministeriet (6. november 2010)

Audiovisuelle medier

Ny dansk filmavtale

[Audiovisuelle medier] [Danmark]

En ny dansk filmavtale for perioden 2011-2014 sikrer filmbransjen mer enn to milliarder DKK, fordelt på hele perioden. Et bredt politisk forlik mellom regjeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Radikale Venstre, Liberal Alliance og Kristendemokraterne ligger bak filmavtalen.

Kulturminister Per Stig Møller sier i [en pressemelding](#): "Med den nye filmaftale gir vi dansk film ny luft samtidig med, at vi sikrer støtte til digitalisering av de danske biografer. Både de store og de små biografer vil modtage digitaliseringsstøtte, så vi bevarer en mangfoldig biografkultur og samtidig styrker udbredelsen av danske film. Produksjonsstøtten til dansk film øges med i alt 100 mio. kr., som overføres fra licensmidlerne til Det Danske Filminstitut.

Samtidig settes filmstøtten for alvor fri ved at indføre den fleksibilitet i støttesystemet, som er blevet efterlyst av en samlet filmbranche. Computerspilområdet får også et væsentlig økonomisk løft, samtidig med, at vi i perioden vil arbeide på at tiltrække yderligere kapital til spilindustrien."

Kilde: Kulturministeriet (27. oktober 2010)

25 prosent markedsandel for finske filmer

[Audiovisuelle medier] [Finland]

Et rekordår for finske filmer på hjemmemarkedet. Det tror Reetta Hautamäki, informasjonskoordinator ved Finlands filmstiftelse. Til Nordisk Film & TV Fonds [nyhetsbrev](#) sier Hautamäki at man må tilbake til 1999 (1,8 millioner solgte billetter) for å finne en publikumsoppslutning som nå for de finske filmene.

Totalt sett har billettsalget så langt i 2010 økt med 12 prosent i forhold til fjoråret, mens oppslutningen om de nasjonale filmene har økt med over 97 prosent.

Kilde: Nordisk Film & TV Fond (12. november 2010)

Centret för mediefostran och bildprogram opprettes

[Audiovisuelle medier] [Finland]

Statens filmgranskningsbyrå blir Centret för mediefostran och bildprogram har regjeringen bestemt. Lagen om bildprogram reformeres, og et nytt system med tiltak som skal fremme barns trygghet i mediemiljø lanseres, med virkning fra 1. januar 2012.

"Förhandsgranskningen av bildprogram i sin nuvarande form frångås, medan systemet med åldersgränser kvarstår. Klassificeringen av programmens åldersgränser föreslås till största delen flyttas över på personer inom bildprogrambranschen," heter det i [en melding](#) fra Undervisnings- och kulturministeriet.

Kilde: Undervisnings- och kulturministeriet (14. oktober 2010)

Avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 A/S

[Audiovisuelle medier] [Norge]

TV 2s hovedkanal skal være allmennkringer underlagt formidlingsplikt i kabelnett, ifølge en femårig avtale som nå er inngått mellom Kulturdepartementet og TV 2 AS. TV 2s konsesjon for sending i bakkenett gikk ut ved årsskiftet 2009-2010. Formidlingsplikten vil gi TV 2 nye inntektsmuligheter, ved siden av annonseinntektene.

Det har vært viktig for regjeringen å sikre at vi har en kanal med en nyhetsredaksjon som kan konkurrere med det lisensfinansierte NRK, sier kulturminister Anniken Huitfeldt i en [pressemelding](#) fra Kulturdepartementet. Hun understreker også at det er viktig for mangfoldet at TV 2s hovedsete ikke er i Oslo, men i Bergen, noe TV 2 forplikter seg for hele avtaleperioden.

Kilde: Kulturdepartementet (3. desember 2010)

Forslag om større uavhengighet for Medietilsynet

[Audiovisuelle medier] [Norge]

Regjeringen har fremmet et lovforslag for Stortinget som vil gi Medietilsynet økt uavhengighet fra Kulturdepartementet. Som ledd i forslaget opprettes en egen nemnd som skal avgjøre klager på kringkastingsområdet, [melder](#) Kulturdepartementet. Forslaget, som innebærer at Norge kan få et tilsynssystem på linje med det som er vanlig ellers i Europa, har fått bred støtte i en høringsrunde.

"En av mediernes viktigste oppgave er å overvåke den offentlige maktutøvelsen. Derfor er det viktig at tilsynet med mediene sikres stor grad av uavhengighet fra politiske myndigheter. Både prinsipielle og forvaltningsmessige hensyn taler for dette forslaget," sier kulturminister Anniken Huitfeldt. Kulturdepartementet skal ikke lenger kunne instruere Medietilsynet i enkeltsaker eller omgjøre vedtak

Kilde: Kulturdepartementet (22. oktober 2010)

Kinobesøket falt kraftig i september

[Audiovisuelle medier] [Sverige]

Billettsalget i september var det laveste som er registrert på 2000-tallet – hele 33 prosent lavere enn gjennomsnittet siden årtusenskiftet, ifølge Svenska Filminstitutet. Det er særlig de mindre kinoene som rammes, trolig på grunn av at antall analoge filmkopier minsker.

"Sedan 15 år tillbaka ligger antalet biobesök i Sverige relativt konstant. Det finns en puckel med fler besök i början av 2000-talet som till stor del beror på de extrema framgångarna för Sagan om ringen-trilogin. Därefter kom några magra år innan de lyfte igen och 2009 landade på samma besöksantal som kring millennieskiftet," skriver Filminstitutet blant annet i [meldingen](#).

Kilde: Svenska Filminstitutet (11. november 2010)

Kommersiell digital radio får frekvenser

[Audiovisuelle medier] [Sverige]

Det analoge FM-nettet har begrensede utviklingsmuligheter og vi gir nå de kommersielle radioselskapene muligheter til å kunne utvikle seg på en ny plattform, sier kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth i en [pressemelding](#).

Myndigheten för radio och tv kan – etter at en strategi for utviklingen er utarbeidet i samråd med bransjen – gi sendetillatelse med hjemmel i radio- og tv-lagen. Avhengig av hvilken teknologi som velges kan dette gi inntil 30 kanaler i hele landet.

Kilde: Kulturdepartementet (28. oktober 2010)

Ny mediemyndighet; Statens medieråd

[Audiovisuelle medier] [Sverige]

Regjeringen ga sommeren 2010 direktøren i Statens biografbyrå Anki Dahlin i oppdrag å danne en ny myndighet; [Statens medieråd](#), som opprettes 1. januar 2011. Samtidig avvikles Statens biografbyrå og komiteen Medierådet.

Riksdagen har bifalt Kulturutskottets [betenkning](#), 2010/11:KrU2, som bygde på regjeringens proposition 2009/10:228 "Filmcensuren för vuxna avskaffas – skyddet för barn och unga mot skadlig mediepåverkan stärks" – og dermed kunne regjeringen [endre lovverket](#) i samsvar med beslutningen.

Kilde: Kulturdepartementet / Riksdagen (10. juni / 2. og 9. desember 2010)

Informasjonssamfunnet

Kulturinstitusjoner deler viten om bevaring av digitale data

[Informasjonssamfunnet] [Danmark]

Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket, Statens Arkiver og Det Danske Filminstitut har lang erfaring med digital bevaring; Statens Arkiver helt tilbake til 1970-tallet.

Nå ønsker disse institusjonene å dele den viten om bevaring av digitale data som er vunnet gjennom de siste tiårene med andre institusjoner og organisasjoner og privatpersoner.

Med støtte fra Kulturministeriet er de fire bevaringsinstitusjonene gått sammen om å skape nettstedet [digitalbevaring.dk](#). Målgruppen er fremst er arkiver, biblioteker og museer, men her kan alle som ønsker å bevare sine digitale minner få inspirasjon til hva man bør tenke på.

Kilde: digitalbevaring.dk (25. november 2010)

Framtidens mediestøtte skal utredes

[Informasjonssamfunnet] [Danmark]

Sammensmeltingen av medier – og tradisjonelle mediers bruk av nye plattformer – danner bakgrunnen for arbeidet til mediestøtteutvalget som ble [nedsatt](#) av Kulturministeriet i november. Oppdraget er å undersøke hvordan den offentlige mediestøtten best kan utformes, med tanke på teknologiutvikling, forbrukeradferd og internasjonalisering. Det skal legges vekt på mediestøttens bidrag til nødvendig utvikling, fornyelse og rasjonalisering av mediebedriftene.

I 2009 ble offentlig mediestøtte utredet for Kulturministeriet ("Anker Brink Lund-rapporten"), og denne rapporten skal også være en del av grunnlaget for utvalgets arbeid. Utredningen skal foreligge senest 1. oktober 2011.

Kilde: Kulturministeriet (23. november 2010)

Informasjonssamfunnets utvikling skal øke produktiviteten

[Informasjonssamfunnet] [Finland]

Regjeringen har overlevert utredningen "Ett produktivt og nyskapende Finland – Digital agenda för åren 2011–2020" til riksdagen.

De sentrale målene for det finske informasjonssamfunnet det nærmeste tiåret og tiltakene for å nå målene beskrives i utredningen. "Under de nærmeste åren är centrala mål bl.a. att öka tillgången till offentlig information och att effektivt utnyttja den, att planera tjänster utifrån användarnas behov, att sporra de äldre till aktivt medborgarskap och att ta i bruk nya teknologier i avsikt att främja en hållbar utveckling," går det fram av [pressemeldingen](#) fra Kommunikationsministeriet.

Kilde: Kommunikationsministeriet (26. november 2010)

Satsing på Norsk nettleksikon

[Informasjonssamfunnet] [Norge]

Over 30 millioner kroner skal brukes på å videreutvikle Store Norske Leksikon til et nytt norsk nettbasert leksikon. Bak tiltaket står Sparebankstiftelsen DNB Nor, Fritt Ord og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Nasjonalbiblioteket og de norske universitetene.

Nasjonalbiblioteket skal ha ansvar for driften og universitetene koordinerer arbeidet med å skape nytt innhold. Målet med det nye tiltaket, som har fått navnet Norsk nettleksikon, er å lage en ny digital kunnskapsbase på nett – gratis for hele Norges befolkning, [melder](#) Nasjonalbiblioteket.

Kilde: Nasjonalbiblioteket (3. november 2010)

EUs datalagringsdirektiv innføres

[Informasjonssamfunnet] [Sverige]

Regjeringen har satt i gang prosessen som skal ende med at EUs datalagringsdirektiv blir en del av svensk lovgivning fra 1. juli 2011. Direktivet ble vedtatt i 2006, og "innebär en

skyldighet för medlemsstaterna att se till att trafik- och lokaliseringssuppgifter samt uppgifter om abonnemang eller användare lagras. Skyldigheten avser leverantörer av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät," [skriver](#) Justitiedepartementet.

Lagringstiden er høyst to år, minimum seks måneder. Den svenske regjeringen velger kortest mulig lagringstid av hensyn til beskyttelse av den personlige integritet, og skriver at av samme grunn ønsker den at reguleringen i stor grad bør lovfestes – noe som øker riksdagens kontroll.

Kilde: Justitiedepartementet (11. november 2010)

Ytringsfrihet og opphavsrett

Ulovlig fildeling skal minskes

[Ytringsfrihet og opphavsrett] [Finland]

Regjeringen foreslår endringer i opphavsrettslovgivningen og lagen om dataskydd ved elektronisk kommunikation. Målet er å minske forekomsten av ulovlig nettbasert distribusjon av kreativt innhold. Forslaget er en fortsettelse på bransjediskusjonene om fremme av elektronisk handel med kreativt innhold og tiltak for å minske piratvirksomheten som kultur- og idrottsminister Stefan Wallin startet høsten 2008.

"Man föreslår ett alternativ till domstolsförfarandet genom att den organisation som övervakar upphovsrätten och som har upptäckt kränkningen kan skicka ett meddelande till den som eventuellt kränkt upphovsrätten," [skriver](#) Undervisnings- og kulturministeriet. De nye lovene skal tre i kraft våren 2011.

Kilde: Undervisnings- og kulturministeriet (28. oktober 2010)

Svea hovrätt har avsagt dom i Pirate Bay-saken

[Ytringsfrihet og opphavsrett] [Sverige]

Svea hovrätt har dömt Fredrik Neij, Peter Sunde Kolmisoppi och Carl Lundström for å ha bidratt til brudd på opphavsrettsloven. Lengden på fengselsstraffen minskes for alle tre, men størrelsen på erstatningsbeløpene heves, fra om lag 32 millioner til om lag 46 millioner SEK.

"Hovrätten finner liksom tingsrätten att tjänsten The Pirate Bay underlättat olaglig fildelning på ett sätt som medför straffansvar för dem som drivit tjänsten. Beträffande de tre tilltalade anser hovrätten det bevisat att de medverkat i verksamheten på olika sätt och i varierande grad. Till skillnad från tingsrätten anser hovrätten inte att man kan göra en sådan kollektiv bedömning som innebär att alla bär ansvar för allt som gjorts inom ramen för The Pirate Bay. Hovrätten gör i stället en mer individualiserad bedömning. Detta innebär att var och en bara ansvarar för de handlingar som han själv har utfört.

Vissa av åklagarens påståenden om vad de tilltalade har gjort har inte bevisats eller inte ansetts straffbara," heter det blant annet i Svea hovrätts [melding](#) om saken.

Kilde: Svea hovrätt (26. november 2010)

Gjenbruk av radio- og TV-foretakenes produksjoner [Ytringsfrihet og opphavsrett] [Sverige]

Regjeringen foreslår å ta inn en ny bestemmelse om avtalelisens i opphavsretsloven, med tanke på å gjøre det enklere å gjenbruke opphavsrettslig beskyttede radio- og TV-programmer. Avtalelisens for andre typer verk er allerede innført i opphavsretsloven.

"Bestämmelsen gör det möjligt för radio- och tv-bolagen att träffa avtal med rättighetshavarnas organisationer om återanvändning av egenproducerat material. Sådana avtal binder även rättighetshavare som står utanför den avtalsslutande organisationen. Det blir därför lättare att träffa avtal om återutnyttjande. Till skydd för upphovsmännen införs en möjlighet att meddela individuella förbud mot användningen," heter det i en [pressemelding](#).

Kilde: Kulturdepartementet / Justitiedepartementet (9. november 2010)

Medier i Norden

Redaktör: Terje Flisen

Ansvarig utgivare:

Ulla Carlsson

NORDICOM

Göteborgs universitet

NORDICOM är en institution under Nordiska Ministerrådet

[Medier i Norden](#) er et uavhengig internett-basert nyhetsbrev som følger den politiske, økonomiske og teknologiske utviklingen på medieområdet. Aktuelle temaer og trender belyses i artikler og notiser.

[Nyhetsbrevet](#) publiseres fire ganger per år; ved månedsskiftene januar/februar, april/mai, september/oktober og november/desember.